

debatt@klassekampen.no

KRONIKK
& DEBATTMonbiot på
djupt vannKLIMA
Pål Steigan

I Klassekampen 3. august skriver George Monbiot: «Vi tok feil ... Oljetoppen har ikke inntruffet, og den kommer trolig ikke til å inntreffe på lenge.»

Det er faktisk ett eneste dokument som har fått Monbiot til å snu. Det er en rapport fra oljedirektøren Leonardo Maugeri. Det Monbiot ikke nevner er at denne rapporten ble betalt av BP og at den ikke er vurdert av andre forskere. Journalisten David Strahan har konfrontert Maugeri med både datafeil og grove regnefeil i rapporten, som italieneren ikke har klart å tilbakevise.

Oljeproduksjonen på norsk sokkel er for eksempel nesten halvert siden toppen i 2001 og er nå på samme nivå som i 1991. At Statoil og oljeminister Ola Borten Moe framstiller dette som om Norge er på vei inn i en ny oljealder har med aksjekurser og næringsinteresser å gjøre, og ikke med vitenskap. De aller fleste oljeproduiserende land har passert toppen og er på vei nedover.

Ifølge den mest nøyaktige databasen (<http://www.jodidata.org/>) nådde verdens råoljeproduksjon såvidt 71 millioner fat om dagen i 2008. I 2011 lå produksjonen nede på 67 millioner fat, eller lavere enn produksjonen i 2005. Dette tyder på at oljetoppen ikke ligger foran oss, men bak oss. Jeg holder meg her til råolje, fordi det er «ekte vare». Når Monbiot snakker om 91 millioner fat, så er det ikke råolje, men alt flytende brennstoff.

Monbiot tror på propagandaen om at skifer gass fra Bakken-feltet i USA vil innlede en ny oljealder. Men nettopp det forholdet at verdens oljeproducenter nå må ut på ekstreme havdyp eller må tyne olje ut av tjæresand og skifer, er symptomer på at oljetoppen er nådd. Den olja som var lettest å utvinne er stort sett pumpet ut. Det at vi har nådd oljetoppen har jo aldri betydning at olja har tatt slutt. Det betyr at det er omtrent like mye olje igjen nede i bakken som det som er forbrukt til nå. Problemet er at den olja som er igjen vil bli stadig vanskeligere å utvinne, den vil ha synkende energikvalitet, og den vil kreve stadig økende investeringer. Og man vil måtte bruke stadig mer energi for å utvinne den.

Igen er norsk oljeproduksjon typisk, for mens oljeproduksjonen er blitt nesten halvert, så er investeringene på norsk sokkel over tre ganger så store i 2012 som i 2002 (nærmere dokumentasjon finnes på psteigan.wordpress.com).

Det har vært en stor hype rundt skifer gass i USA. Obama-administrasjonen vil vise at den vil løse USAs energikrise, og selskapene vil holde aksjekursene oppe. Men knusing av skiferen, fracking, som er nødvendig for å frigjøre gassen, krever enorme mengder vann og tilførsel av giftige kjemikalier. Dette setter grunnvannet i fare og fører til setningsskader

og jordskjelv. Når en brønn begynner å produsere skifer gass, faller produksjonen veldig fort. Bransjen går med store underskudd, og selskapene raser i børsværdi.

Monbiot bygger på dårlig vitenskap og slett matematikk. Oljetoppen er her, og den vil gjøre det enda vanskeligere å opprettholde den veksten som en kapitalistisk økonomi er helt avhengig av.

Pål Steigan,
Oslo

palsteigan@artemisiasia.no

En tapt sak?

ISRAEL

Gerd von der Lippe

Arild Rønsen, du skriver 11. august at du er lei av å kjempe for tapte saker. Kampen mot å avholde fotballmesterskapet U-21 i Israel skal ifølge deg være helt håpløs. Jeg er enig i at vi kom lovlig seint i gang. Men om vi ikke skulle greie å flytte U-21 fra Israel i 2013, ser jeg ikke på dette som en tapt sak. Press mot Israel kan ta vanvittig lang tid, men ikke alltid. Kampen for å få Mahmoud Sarsak fri tok rundt ett år, selv om det er to veldig ulike saker. Dette er en prosess, og mens vi jobber, øker støtten. Når det gjelder fotball, starter vi med U-21 i 2013 og fortsetter med kvinnenes U-19 i Israel, som etter planen skal gå av stabelen i 2015. Dette likner litt på prosessen mot Israels blokade av Gaza. Vi bare holder på til målet er nådd.

Jeg har to spørsmål til deg:

1. Hvis du skal se på U-21 i Israel, vil du da demonstrere, slik du gjorde i Spania? Aktuelle paroler kan være (her på norsk) «La Gaza leve», «Israel dreper palestinsk fotball» og «Leve fotballen i Palestina».

2. Vil du støtte kampen om å flytte U-19 fra Israel i 2015? Da har vi tre år på oss.

Vi trenger deg. Du er skribent og har god kontakt med fotballspillere. Kanskje du spiller selv enda?

For meg er dette bare begynnelsen.

Gerd von der Lippe,
professor, Høgskolen i Telemark
gerd.v.d.lippe@hit.noStigende
temperatur

KLIMA

Sigbjørn Grønås

Klimaskeptikere gjentar gang på gang en usannhet om at gjennomsnittlig global overflatetemperatur ikke har økt siden 1998, nå sist i Klassekampen 14. august ved Gerhard J. Prösch.

Global temperatur varierer en god del fra år til år. Spesielt varmt er det i år med El Niño da sjøtemperaturen i Stillehavet ved tropene er høyere enn normalt. I 1998 var El Niño spesielt sterk, derfor stikker året seg fram som spesielt varmt. Når El Niño er i motfase, får vi det motsatte, også år etter store vulkanutbrudd er kaldere enn andre år. I tillegg påvirker solsyklusen over omtrent elleve år global temperatur. Men på tross av spesielt lav solaktivitet de siste årene, har klodens temperatur vært rekordhøy.

Jevner en ut for kortsiktige variasjoner fra år til år, er det ingen tvil om at den globale temperaturen

øker hele tiden. En rekke vitenskapelige arbeidere bekrefter dette.

Det kan være spesielt relevant for klimaskeptikere å lese et nytt arbeid ledet av professor Richard Muller, Universitetet i California (Berkeley). Han var selv skeptiker og fikk i stand et prosjekt for å studere observasjonene på nytt, uavhengig av de tre institusjonene i verden som foretar slike beregninger. Muller skriver i The New York Times: Våre resultater viser at temperaturen på jorda har steget med 1,5 grader (2,5° F) siste 250 år og 0,8 grader (1,5° F) de siste 50 år. I tillegg er det sannsynlig at omtrent alt dette skyldes utslipp av klimagasser. Fakta overbeviste skeptikeren.

Sigbjørn Grønås,

professor emeritus, meteorologi,
Universitetet i Bergen

sigbjorn.gronas@gfi.uib.no

Folkevalgt
styringKOMMUNE-
POLITIKK

Oddbjørn Paulsen

Kritikken om manglende folkevalgt styring i interkommunale selskaper er berettiget for de fleste interkommunale samarbeid. Enkelte kommuner lar en vertskommune ta jobben. Men det medfører selvsagt at det bare er vertskommunens folkevalgte som har direkte innflytelse. I aksjeselskaper ligger den vesentlige makt i selskapets styre, mens lov om interkommunale selskaper (IKS) legger noe mer innflytelse til representantskapet med plikt til å behandle budsjett, langtidsbudsjett og overordnede planer.

Debatten i Klassekampen tar imidlertid for gitt at det ikke finnes måter å øke den folkevalgte styring. Så er ikke tilfelle, da dette kan bedres med enkle midler. I et IKS kan dette skje ved at kommunene i selskapsavtalen forplikter seg til bare å oppnevne kommunestyrerepresentanter i representantskapet, da eventuelt med forholdsvis styrke mellom posisjon og opposisjon. Representantskapet blir dermed et organ sammensatt av folkevalgte. Den folkevalgte styring kan ytterlig styrkes ved å avtale at hele selskapets styre, eller et flertall i styret, skal være folkevalgte.

Som debatten i avisa viser, er interkommunalt samarbeid populært. Det medfører at kommunene kan delta et større antall selskaper, noe som gjør det vanskelig for kommunen å holde oversikten. For mindre kommuner kan dette også gi for stor belastning for de relativt få folkevalgte. En løsning her vil være å la representantskapet, og eventuelt styret, være felles for alle IKS-ene. En slik organisering nærmer seg samkommune-modellen med et felles kommunestyre/representantskap og eventuelt et felles formannskap/styre.

Nå er det slik at alle kommuner i regionen ikke nødvendigvis ønsker å delta i samtlige tjenester. Dette løses ved at representantskapet i behandling av de enkelte saker settes med representanter fra de kommuner som deltar i den aktuelle tjenesten. Ordningen er dermed svært fleksibel. Det bør her nevnes at kommunene i Salten, i mange år og i et visst omfang, har praktisert den foran skisserte organisering.

En slik forbedring kan langt på vei også utvikles for aksjeselskaper ved

å innrette vedtekter/aksjonæravtaler tilsvarende. Maktbalansen mellom styre og generalforsamling bør i denne sammenheng også avtales. Interkommunalt samarbeid kan gi store fordeler for utvalgte tjenester, nesten alltid med bedre faglig kompetanse og noen ganger også for kommuneøkonomien. Innvendigene som hevder svak folkevalgt styring, bør derfor ikke få gjennomslag, men må møtes med organisasjonsmessige forbedringer.

Oddbjørn Paulsen,

tidligere kommunaldirektør i Bodø
kommune og adm. direktør i Iris-Salten IKS

oddbjorn@sbnett.no

Kast barnet
ut med
badevatnet!22. JULI-
RAPPORTEN

Leiv Olsen

Er du av dei som har så god hukommelse at du hugsar korleis folk reagerte i fjor, då terroren ramma? Me slo ring om kvarandre, tok vare på kvarandre, og gjorde statsministerens ord til våre: Me skal svara på terroren med meir demokrati, meir openhet, men ikkje med naivitet. No har 22. juli-kommisjonen levert sin rapport. Kva seier media? Korsfest, korsfest! Nokon må gå! Jens Stoltenberg må gå, politidirektøren må gå, politimeisteren i Nordre Buskerud må gå, me vil sjå blod!

Media vil ha syndebukkar. Slik kan dei effektivt forhindre at me lærer noko som helst av rapporten frå 22. juli-kommisjonen.

Visst blei det gjort mange feil då terroren ramma. Kven kan me handa på hjertet seia at dei ville opptreåd feilfritt dersom det var dei som skulle handtert situasjonen, hatt ansvaret då det utrulege ingen hadde trudd skulle skje, faktisk skjedde? Men når me grev oss ned i alle feila, kan me fort gløyma alt det fornuftige som også blei gjort. I fjor var eg stolt over at Norge hadde vist korleis samfunnet kan takla ei terrorhandling, ein såande kontrast til hysteriet som ramma USA og Vesten etter 11. september 2001. I dag er visst dette gløymt.

Rapporten frå 22. juli-kommisjonen er viktig. Me treng rapporten for å læra, og spesielt for å diskutera kva lærdommar me skal trekka. Me må gjera mykje for å trygga samfunnet betre, og det er mykje me kan gjera – men er det sikkert at alt me kan gjera, også er ønskeleg? Prioriterer me utelukkande sikkerhet, blir det slutt på all openhet. Ønskjer me det? Den debatten er viktig! – men den debatten vil ikkje media ta.

Media masar om at nokon må «ta ansvar». Å visa ansvar er å sørga for at det som blir vedtatt, også blir gjennomført. Tabloide medium har gitt ordet eit nytt innhald, dei seier at å «ta ansvar» er å gå av. Men den som tar hatten sin og går, går ifrå ansvaret sitt. Ein skipper forlet ikkje skuta i storm. Sjølv sagt kan det bli nødvendig å sparka folk som hindrar gjennomføringa av nødvendige tiltak. Men media vil sparka folk fyrst, og kanskje diskutera tiltaka etterpå. Det er dette media kan: jakta på folk, inntil offeret er utslite og ligg nede. Media tar ikkje sjølvkritikk. Dei snakkar om å «ta ansvar», men veit ikkje kva det er, for dei har aldri